

ська література, вступ до літературознавства, давня українська література, фольклорна практика; 2 курс: історія античної літератури, історія української літератури XIX ст., історія західноєвропейської літератури, полемічний дискурс в українській літературі, лінгвокраїнознавство, курсова робота з історії української літератури, діалектологічна практика; 3 курс: історія західноєвропейської літератури, психологічні основи Public relations, історія української літератури XIX ст., історія української літератури XX ст., курсова робота зі спеціалізації, джерелознавча практика, українська мала проза кінця XIX ст. – початку XX ст., поетика, основні віхи розвитку методики викладання української літератури в навчальних закладах, живомовні джерела української мови, синкретизм стильових модифікацій в українській літературі початку XX ст.; 4 курс: історія російської літератури, концептуалізація історії української літературної мови, українська зарубіжна література XX ст., кваліфікаційна робота бакалавра, розвиток модернізму в українській літературі, історія української драматургії й театру від бароко до «Розстріляного відродження», світоглядні засади Т.Шевченка, літературна герменевтика, проблеми динаміки української літератури: від давнини до новітнього часу.

До навчального плану не включено діловодство, риторичку, вивчення комп'ютерних комунікацій (соціальні мережі, skype, icq, web-сервіси) тощо.

Висновки. У статті проведено аналіз зарубіжного й вітчизняного досвіду з використання портфоліо студентів, узагальнено визначення портфоліо студента-літератора, визначено складники базового портфоліо. Потребує подальшого дослідження розвивальне, професійне та творче портфоліо.

Майстрок О.
УДПУ ім. П. Тичини

ПОГЛЯДИ В. Н. КАРАЗІНА НА РОЗВИТОК ЖІНОЧОЇ ОСВІТИ (ПЕРША ПОЛОВИНА XIX СТ.)

За умов глобалізаційних впливів та швидкоплинності суспільства виникає потреба у зверненні до творчої спадщини освітніх діячів і педа-

гогів минулого, що завжди була предметом дослідження істориків педагогіки. Серед видатних вітчизняних педагогів-просвітників України була й залишається постать Василя Назаровича Каразіна, творча спадщина якого недостатньо висвітлена у дослідженнях учених історико-педагогічної науки. На сучасному етапі його просвітницько-педагогічні ідеї висвітлено у працях Н.М. Березюк, А. Г. Болебруха, Ю. Є. Грачової, В. В. Кравченка, С. М. Куделка, Н. О. Ніколаєнко, Л. В. Пироженко, О. А. Узбек, А. В. Хрідочкіна та ін.

Василь Каразін (1773–1842 рр.) – громадський діяч, просвітник і винахідник, найосвіченіша особистість свого часу, ініціатор створення першого у світі Міністерства народного просвітництва (1802), Харківського університету (1804), організатор Філотехнічного товариства (1811).

З-поміж педагогічних поглядів В. Н. Каразіна слід виокремити думку про поширення ідей просвітництва серед населення, проте у його спадщині немає окремої праці з проблем освіти. Василь Каразін порушував питання жіночої освіченості задля виховання дітей у таких працях: «Про виховання жіночої статі в нижчих станах», «Чиста правда без найменшого прикрашання і прибільшення», «Перехід Харківського інституту шляхетних дівчат» тощо. Науковець розглядав питання про призначення жінки з нижчого стану й потребу розвитку жіночого виховання й освіти. Розроблений ним проект «Про виховання жіночої статі в нижчих станах» спрямовано на здобуття освіти жінками-трудівницями. У цьому проекті було передбачено створити особливий тип школи для найбільш бідніших дітей Харкова, щоб готувати народних учительок (бо це головне завдання держави). Важливою справою у вихованні дівчат із простого стану автор називав жіночу працю, що розподілялася за природними здібностями. Тож, на думку В. Каразіна, такий заклад є не тільки навчальним, а й благодійним, метою якого є поширення серед народу патріотизму, людяності й добрих звичаїв.

Однак освітянин зазначав, що, окрім навчання й виховання дітей в школах учительками, потрібне й домашнє виховання, яке б цілком забезпечувала жінка-матір. Тому для успішного домашнього виховання жінок їм украй необхідно здобувати освіту. Адже для того, щоб виховати хлопчиків різних станів (чи то воїна, чи то служителя церкви), майбутнім ма-

терям потрібні різні знання, уміння й навички. Просвітник підкреслював, що вплив жінок на громадське життя, на життя держави перевершує всі інші, оскільки воно починається разом з фізичним буттям, разом із зародженням людини в материнській утробі.

Отже, дослідження позицій Василя Каразіна щодо значення розвитку жіночої освіти у вихованні молодого покоління дає змогу використати його творчий доробок у процесі розбудови сучасної системи освіти. Тому перспективними науковими розвідками вважаємо дослідження спадщини В. Н. Каразіна в галузі науково-дослідницької діяльності.

Межевич Н.

УО «МГУ им. А. А. Кулешова»

СИСТЕМНЫЙ ПОДХОД К ПОНИМАНИЮ СУЩНОСТИ ФЕНОМЕНА РОДИТЕЛЬСТВА КАК ПСИХОЛОГО-ПЕДАГОГИЧЕСКАЯ ПРОБЛЕМА

Научные исследования последних лет (Н. С. Поспелов, Л. И. Смагина, М. М. Ярмолинская) выявили, что при большом научном интересе к развитию детей в семье сами родители уделяют мало внимания развитию своих детей. Прежде чем рассматривать феномен родительства, необходимо определить первичную по отношению к нему систему, составной частью которой он является. Это система семьи. За основу мы принимаем определение семьи как социальной системы: семейная система – группа людей, связанная общим местом проживания, совместным хозяйством, а главное – взаимоотношениями (А. Я. Варга). То есть родительство в качестве относительно самостоятельного образования входит в более крупную систему, каковой является система семьи. Системный подход к семье предполагает признание семьи как единого целого биологического и психологического механизма с наличием семейных взаимосвязей. Так, по мнению А. Г. Харчева, семья является исторически конкретной системой взаимоотношений между супругами, родителями и детьми; малой группой, члены которой связаны между собой брачными или родственными отношениями, общностью быта и взаимной моральной ответственностью.